

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní škola Ústí nad Labem, Anežky České 702/17, příspěvková organizace

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.2887

Název projektu: „Učíme lépe a moderněji“

OP VK 1.4

Výukový materiál

Název DUMu: VY_12_INOVACE_05_4_Divadlo Jára Cimrmana - Lipany

Číslo skupiny: 3

Autor: Mgr. Jindra Šteflová

Vzdělávací oblast/Předmět/Téma: Jazyk a jazyková komunikace/ Český jazyk a literatura/ Literární výchova

Druh učebního materiálu: pracovní list

Metodický list: ano

Anotace: Porozumění textu, charakterizování specifík humoru Divadla Jára Cimrmana, vyhledávání humorných částí

Ověřeno ve třídě: IX. A

Datum ověření: 8. 1. 2013

Prohlášení: Prohlašuji, že při tvorbě výukového materiálu jsem respektoval(a) všeobecně užívané právní a morální zvyklosti, autorská a jiná práva třetích osob, zejména práva duševního vlastnictví (např. práva k obchodní firmě, autorská práva k software, k filmovým, hudebním a fotografickým dílům nebo práva k ochranným známkám) dle zákona 121/2000 Sb. (autorský zákon). Nesu veškerou právní odpovědnost za obsah a původ svého díla. Prohlašuji dále, že výše uvedený materiál jsem ověřil(a) ve výuce a provedl(a) o tom zápis do TK.

Dávám souhlas, aby moje dílo bylo dáno k dispozici veřejnosti k účelům volného užití (§30 odst. 1 zákona 121/2000 Sb.), tj. že k uvedeným účelům může být kýmkoliv zveřejňováno, používáno, upravováno a uchováno.

Datum: 8. 1. 2013

Podpis:

Seminář ze hry Záskok

Ladislav Smoljak – Lipany

Seznámili jsme se s několika zvláštnostmi Cimrmanovi kočující herecké společnosti. Osobitých rysů bylo ale víc. Ansámbl například proslul nezvykle rychlými přesuny. V době, kdy bylo jízdní kolo v západní Evropě přepychem horních deseti tisíc, u nás aparátem podivínů a v carském Rusku pouze předmětem vášnivým debat v anarchistických kroužcích, používal Cimrmanův umělecký soubor bicyklu zcela běžně. V rychlosti, jakou herci opouštěli jednotlivé štace, byly v té době nedostižní.

Pozoruhodným fenoménem souboru byl jeho protagonista, všestranný Ota Plk. Ten patřil k tomu typu herců, o nichž se říká, že svou roli velmi silně prožívají. Otu Plka každá role doslova pohltila. Zatímco ostatní herci vystoupili z role prostě tím, že se po představení odličili, Ota Plk zůstával ve svých rolích ještě dlouho po spadnutí opony. Pamětníci říkali, že on jakoby nežil svůj život. Doslova bydlel v tom charakteru postavy, kterou na jevišti představoval, než mu nová úloha umožnila přestěhovat se do charakteru jiného. Diváci tomuto absolutnímu herectví aplaudovali, ale provoz divadla tím často trpěl. Například v Chocni se Plk po představení Gogolova Revizora na několik dní ztratil. Překvapení kolegové se s ním setkali až ve vlaku, když jim cestou do České Třebové kontroloval jízdenky. Ota Plk byl s úspěchem obsazován i do dámských rolí. Například jeho výkon v Maryše byl prý tak strhující, že plakalo nejen obecenstvo, ale i herci. Představení se prý muselo jednou, podle pamětníků, přerušit, protože plakal i otrlý napověda Standa Křeček. Ovšem opravdovost, s jakou nešťastnou Maryšu podal, měla za následek, že s ním po představení nikdo nechtěl jít na kávu. Všichni si oddechli, když Maryša byla stažena z repertoáru. Ota Plk se přestěhoval do Švandy Dudáka a přestal tak být pro okolí nebezpečný. Kromě toho skončily i jeho periodicky opakující se měsíční dny nervozity a hysterie.

Neobvyklým způsobem pracoval Cimrman i se scénickou hudbou. Jeho kočující společnost neměla peníze, aby mohla platit hudebníky a tak scénickou hudbu obstarávali samotní herci. No, hudbu... herci se jenom před začátkem postavili za oponu a zazpívali různé důležité informace, jako od koho ta hra je, kde se hraje příště, kdy bude konec a podobně.

Dalším charakteristickým znakem Cimrmanovy kočující společnosti byl značný počet netalentovaných herců. Této tradici zůstáváme věrni i my. Zkušené herci totiž často skupinu opouštěli a bylo proto potřeba hledat rychlou náhradu. A právě pro tyto neškolené začátečníky sestavil Cimrman jakési základní herecké desatero:

- 1) Nepij na kuráž. I opilce zahraje lépe střízlivý.
- 2) Pamatuj, že se na jevišti jmenuješ obvykle jinak než v životě. Je dobré znát i jména ostatních figur.

- 3) Citová hnutí vyjadřuj raději zády k publiku. Jak smích, tak pláč uděláš nejlíp škubáním ramen.
- 4) Za předměty házené na jeviště neděkuj.
- 5) Po nápovědě neopakuj všechno. Některé věty patří kolegům.
- 6) Na záchod jdi raději před představením, ať potom při hře necouráš.
- 7) Hraješ-li čerta, uvědom si před usednutím, že máš ocas.
- 8) Při potlesku na otevřené scéně se neukláněj, patří patrně někomu jinému.
- 9) Pamatuj, že některé dveře jsou jen namalované.
- 10) Na jevišti nejez, vše je gumové.

*Záskok, Ladislav Smoljak, Zdeněk Svěrák, Jan Beránek, Miloš Moník, nakladatelství Paseka, Praha 1994, ISBN: 80-85192-84-5,
str. 26-27*

Otázky a úkoly k textu:

- 1) Jaký bod z hereckého desatera ti připadal nejhumornější
- 2) O jakých divadelních hrách hovoří ukázka
- 3) Najdi v textu slova, spojená s činností divadla, alespoň dvě vysvětli

Řešení:

- 1) Nejčastěji se objevoval bod č. 8
- 2) Revizor, Maryša, Strakonický dudák
- 3) Např. ansámbl (soubor), napověda (nápověda), obecenstvo, herec, jeviště, štace (místo působení), aplaudovat (tleskat) atd.

Metodický list

Název:	VY_12_INOVACE_05_4_Divadlo Járy Cimrmana - Lipany
Cíl:	Vyhledávání humorných prvků v ukázce, poznávání specifík DJC.
Motivace:	Rozhovor s dětmi o osobnostech DJC, o jejich další tvorbě
Potřeby a materiál:	Pracovní list
Postup:	1) Úvodní rozhovor – alespoň dvě informace o bitvě u Lipan, základní informace o postavení kočovných hereckých společností na přelomu 19. a 20. století 2) Čtení textu 3) Práce s textem 4) Kontrola práce
Reflexe:	Beseda nad tím, jaké znalosti jsou důležité pro pochopení humorných míst v této ukázce. Děti dochází k názoru, že je důležité mít všeobecný přehled.